

6	Вірменія	48	22	78	5	46	93	159	82	63	54
7	Азербайджан	54	15	160	10	46	20	103	177	27	88
8	Казахстан	59	47	147	28	72	44	39	181	36	48
9	Білорусь	68	7	44	6	89	109	183	128	12	93
10	Молдова	90	94	159	18	89	109	106	141	20	92
11	Російська Федерація	123	108	182	51	89	93	105	162	18	103
12	Таджикистан	139	136	178	87	168	59	165	178	40	64
13	Україна	145	118	179	164	32	109	181	139	43	150
14	Узбекистан	150	106	145	135	138	132	154	169	44	112
15	Туркменістан	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

Джерело: Світовий банк, ІФС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://doingbusiness.org/rankings>.

В умовах глобальної економіки розподіл світового капіталу відбувається за рахунок переливу капіталу країни в країну. Тому, аналогічно до конкурентоспроможності товарів на ринках, відбувається ранжування країн, що прагнуть залучити інвестиції на ринку капіталів. При цьому один із найбільш поширених способів їх залучення – це інвестування у заснування і розвиток бізнесу. Світовий банк щороку формує рейтинг із понад 180 країн на основі критеріїв сприяння розвитку бізнесу, до яких відносять простоту реєстрації підприємства, отримання дозволу на будівництво, реєстрації власності, ліквідації підприємства, також враховується ступінь розвитку кредитування, системи захисту інвесторів, ефективність податкової системи, забезпеченість виконання контрактів, інтегрованість у світову економіку через систему міжнародної торгівлі.

Як бачимо, зі 183 країн світу, Україна посідає 145 місце. У вибірці з країн СНД (за винятком Туркменістану) та Балтії наше місце – 13 з 14. Серед найбільш проблемних аспектів ведення бізнесу в нашій країні – отримання дозволу на будівництво, реєстрація власності, система оподаткування, процедура ліквідації підприємства. До відносно позитивних характеристик вітчизняної економіки можна віднести умови кредитування і забезпечення виконання контрактів. Слід відмітити, що у порівнянні із попереднім роком рейтинг України зріс на дві позиції, в основному за рахунок полегшення процедури реєстрації підприємства. З точки зору запозичення досвіду, доцільно відзначити Грузію і країни Балтії, які посідають дуже високі місця – між 12 і 24. Такі обставини роблять їх економіку значно привабливішою для інвестування.

В цілому, якщо судити із признаних офіційних рейтингів різних міжнародних організацій, за даними 2010 року інвестиційний клімат в Україні є несприятливим. Окрім вище проаналізованого рейтингу сприяння розвитку бізнесу, наша країна займає одне з найнижчих місць за рівнем конкурентоспроможності за даними World Competitiveness Yearbook (57 місце із 58 країн), знаходиться в нижній частині рейтингу Корупційного індексу організації Transparency International (134 місце зі 178 країн), а також має досить низькі індекси економічної свободи Heritage Foundation (162 позиція зі 178 країн) та глобальної конкурентоспроможності економіки World Economic Forum (82 позиція зі 139 країн). Слід відмітити, що за всіма названими рейтингами Україна не тільки відстає, але й щороку погіршує своє становище, що найбільш характерним є для індексу економічної свободи та рейтингу ведення бізнесу.

Наталія ЧУБУР

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Глобалізація світової політики передбачає зміни у міжнародній системі, що продовжує формуватися у XXI столітті. Всі держави будуть існувати в ситуації взаємозалежності, яка скорочує ступінь свободи їх діяльності через зростання значення інститутів політичної

глобалізації. Ця обставина потребує детального аналізу сучасних суб'єктів глобальних політичних відносин, їх ролі та впливу на економічну політику національної держави.

На даний момент в глобальній політичній системі, крім урядів держав світу, активно діють міжнародні фінансові організації такі як Організація економічного співробітництва та розвитку (далі ОЕСР), Міжнародний валютний фонд (далі МВФ), Всесвітній банк (далі ВБ), Світова організація торгівлі (далі СОТ) тощо, які досить успішно здійснюють глобальний вплив на економічні процеси. Виникнення міжнародних фінансових організацій пов'язано з політичною зацікавленістю провідних світових держав у посилення своїх позицій на світовій арені та координації питань пов'язаних з інвестиціями і фінансовими потоками.

Кожна міжнародна фінансова організація виконує свою специфічну функцію. ОЕСР – це центр розробки загальної ідеології та вільної стратегії розвитку. СОТ зайнята переважно лібералізацією обміну товарів та послуг. Всесвітній банк і регіональні банки зосереджені на довгострокових інвестиціях. МВФ зосереджує свою діяльність на поточних фінансових проблемах, на кредитуванні та розробці фінансової політики. Своєю діяльністю ці організації крок за кроком вибудовують інституційно-правовий каркас нового політичного та економічного світового устрою, що ґрунтується на неоліберальній ідеології, багаточисельних міжнародних і багатосторонніх угодах, різних інститутах, юридичних нормах, на «загальновизнаних» принципах і «узгоджених» цілях.

Одним із найважливіших факторів впливовості міжнародних фінансових організацій на глобальну політику є їх вплив на національну державу. Дійсно, протягом другої половини ХХ століття посилюється взаємозалежність держав, відбувається трансформація їх зовнішньої політики, коли вони вимушені враховувати багатосторонність діяльності міжнародних організацій, координувати з ними свої зусилля з участі у глобальному політичному управлінні. Нерідко рішення, що були прийняті в межах міжнародних фінансових організацій, мають двояке обмеження національної держави на міжнародному та внутрішньодержавному рівні. Лібералізація у валютно-фінансовій, кредитній, банківській, торгівельній та інших сферах неминуче призводить до трансформації у статусі національної держави. Те, що американський політолог Джордж Най називає «м'якою силою», «гнучкою владою» - найбільш характерно саме для діяльності міжнародних фінансових організацій [1, с. 134].

Здійснення гнучкого непрямого політичного впливу країн-учасників за допомогою економічних інструментів стало наприкінці ХХ століття самим ефективним методом впливу, лобюванням інтересів «зверху». Більше того, частина з вище названих організацій присвоює собі арбітражні функції, перетворюючись у свого роду наддержавні суди, що виносять рішення із торгівельних суперечок, правомірності того чи іншого національного законодавства, його відповідності «загальновизнаним» нормам. В установчих документах МВФ, Всесвітнього банку та ВТО чітко прописано, що держави зобов'язані прийняти низку правил, що надають безпосередній вплив на національну економіку [2, с. 157]. Крім того, держава повинна все більше передавати частину свого суверенітету у питаннях дотримання прав людини за міжнародними стандартами, особливо у питаннях відношення держави до національних меншин та до порушень прав людини.

Розвинуті країни використовують міжнародні фінансові організації у власних інтересах з метою нав'язування окремим країнам політики, що суперечить їх національним інтересам. Класичним прикладом цього є поведінка зазначених організацій під час недавніх фінансових криз. Саме тому міжнародні фінансові організації розглядаються багатьма політиками як інструмент в руках країн «великої сімки», яким належить значна частина акцій вже згаданого МВФ. В сучасному світі з поглибленням протиріч між багатими і бідними країнами дії міжнародних фінансових організацій піддаються все більшій критиці з боку світового співтовариства та зустрічають різкі заперечення, особливо з боку країн, що розвиваються.

Тим не менш, сучасні міжнародні економічні організації не є цілком і повністю автономними від держав. Міжнародні фінансові організації – це утворення держав-націй, частина сучасної державної системи та їх інституційні форми, їх діяльність відображає страхи та сподівання урядів. Паралельно з глобальними органами світової економіки продовжує зростати вплив регіональних інститутів міжнародного регулювання (АСЕАН, ШОС, Меркорус та ін.). Діяльність цих

організацій спрямована, перш за все, на рішення економічних задач, однак вони переслідують і політичні цілі. Продовжується міжнародне суперництво за світові сировинні ресурси, що нерідко призводить до крайніх форм прояву (як приклад, захоплення Іраку Сполученими Штатами Америки). Історія розвитку міжнародних і регіональних організацій засвідчує, наскільки сильно вони пов'язані з життям сучасного суспільства та експансією європейсько-американської системи міжнародних відносин на інший світ.

Література

1. Най Дж. С. Гибкая власть. – М.: Фонд социо-прогностических исследований «Тренды», 2006. – 224 с.
2. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации: учеб. пособие / под. ред. проф. П.А. Цыганкова. – М.: Альфа – М, 2011. – 336 с.

Лариса ШЕВЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВИ І МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ: ВІТЧИЗНЯНА ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

У ході новітніх соціальних, економічних та інституційних трансформацій змінюється роль держави, правила та форми її участі в економіці, а також способи регулювання економічних процесів. У результаті глобалізації та посилення взаємозалежності суб'єктів економічної діяльності, ускладнення відтворювального процесу, завдань економічного регулювання виникає необхідність вивчення нових форм взаємодії всіх основних економічних суб'єктів, у першу чергу, держави й бізнесу.

Вчені економісти та практики протягом багатьох років намагаються знайти шляхи вирішення проблем пов'язаних зі зниженням ефективності бізнесу, інституційними недоліками його функціонування, підвищенням соціальної відповідальності як держави, так і окремих суб'єктів господарювання, злиттям владних інституцій і бізнес-структур, що породжує корупцію і стримує процес реформування суспільства в цілому. Вивченням проблем формування відносин між бізнесом і державою займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: О.Вікарчук, М.Войнаренко, І.Бернштейн, М.Богуславський, З.Варналій, В.Денисюк, В.Осіпов, Т.Пузанов, Я.Усенко, В.Чепінога, В.Варнавіч, В.Геєць, О.Головко, М. Дерябіна, С.Дрига, Т.Єфіменко, М.Клінова, О. Кужель, В. Ляшенко, Я. Жаліло та ін.

Як показує світова практика, співпраця держави і бізнесу, обумовлена необхідністю реалізації національних, стратегічних та великих програм і проектів пріоритетного соціально-економічного значення; важливістю перебування певних мережевих і монопольних сегментів у власності держави через стратегічну, економічну й соціально-політичну значимість об'єктів інфраструктури; інституційною неготовністю власника (держави та окремих регіонів) до передачі певних прав на інфраструктуру бізнесу; недостатністю державних коштів для забезпечення їх розширеного відтворення; високою ризикованістю інвестування в капіталомісткі об'єкти при відсутності гарантій держави.

Партнерство держави і бізнесу (державно-приватне партнерство –ДПП) спрямоване на "реформування державної власності з метою її більш органічного включення в систему ринкових відносин", являє собою "альтернативу приватизації життєво важливих і стратегічно значимих об'єктів державної власності" [1, с. 5]. Державно-приватне партнерство це свого роду "інституційний та організаційний альянс державної влади і приватного бізнесу з метою реалізації суспільно-значимих проектів у широкому спектрі сфер діяльності – від розвитку стратегічно важливих галузей економіки до надання суспільних послуг у масштабах всієї країни чи окремих територій" [2,с. 61]. Саме масштабність проектів стратегічного значення обумовлюють необхідність концентрації та об'єднання фінансових, матеріальних, управлінських ресурсів і інвестиційних зусиль держави й приватного сектору. З огляду на питання власності економічні